Polisi Atal Camddefnyddio Sylweddau
Preventing Substance Misuse Policy

Ysgol Tryfan

Dyddiad Cymeradwyo/Date Adopted:	***Mawrth 2022***
Dyddiad Adolygu/Review Date:	***Mawrth 2023***

Llofnodwyd ar ran Cadeirydd y Llywodraethwyr:

Dyddiad: 23.03.22

1. Aims and objectives of the policy

Our school aims to:

- Provide a broad and balanced substance misuse curriculum which promotes the spiritual, moral, cultural, mental, emotional and physical development of every pupil and prepare them for the opportunities, responsibilities and challenges of adult life. We aim to be sensitive and respect differences whilst enabling pupils to understand the risks associated with substance use and misuse
- Provide a standardised approach to managing substance related incidents with due regard for our legal obligations; to protect the well being of the whole school community and give appropriate messages to staff, pupils and parents/carers ensuring that every incident is dealt with consistently
- Provide a safe smokefree environment for everyone

2. Links to national guidance and other school policies

This policy has been developed with reference to the following Welsh Government documents:

- Substance Misuse Education Guidance (2013)
- Personal and Social Education Framework (2008)
- The Framework for Children's Learning for 3 to 7 Year Olds in Wales (2008)
- The Smokefree Premises etc (Wales) Regulations (2007)
- All Wales Child Protection Procedures (2008)
- Equality Act 2010

This policy should not be seen in isolation as it has clear links with the following school policies:

- School Behaviour
- Administration of Medicine
- Anti-bullying
- Health and Safety
- Risk Assessment
- School Visits
- Safeguarding Children
- Personal and Social Education (PSE)
- Equalities
- Staff Disciplinary
- Use of Reasonable Force and Physical Intervention
- Gwynedd County Council Smoking Policy
- Gwynedd Council Alcohol and Drugs Policy (staff)

3. Definitions and terminology

The standard definition of a drug or substance used for this policy is - *'A substance is something people take to change the way they feel, think or behave'* (United Nations). For the purpose of this policy this includes a wide range of substances, both legal and illegal. This includes:

- Tobacco, including electric cigarettes
- Alcohol
- Energy drinks
- Over the counter medicines
- Prescription only medicines such as anabolic steroids and benzodiazepines
- Illegal substances such as heroin, cocaine, amphetamines, LSD, cannabis, magic mushrooms
- Volatile substances such as aerosol propellants, butanes, solvents and glues

- New emerging drugs (also known as legal highs)
- Steroids

Under the Misuse of Drugs Act 1971 the following are offences:

- Possession of a controlled drug unlawfully
- Possession of a controlled drug with intent to supply it
- Supplying or offering to supply a controlled drug (even where no charge is made for the drug)
- Allowing premises you occupy or manage to be used unlawfully for the purpose of producing or supplying controlled drugs

4. Policy exceptions

Although substances have no place in our school, there are instances where some substances may legitimately be in our school:

- **Medicines:** Prescribed and over the counter medicines are only permitted for use when authorised by letter from parent/carer to our school and for the sole use of pupil. We have an administration of medicines policy. If pupils supply prescription drugs to others in school, they are acting unlawfully and therefore this policy will apply.
- **Volatile substances:** Those used by specific departments in our school for teaching purposes.
- **Alcohol:** to help us provide consistent messages for our pupils we will not permit alcohol on school site other than for occasional school events such as that may involve alcohol e.g. raffle prizes, a PTA event or an organised cheese and wine evening. In ALL cases the school will contact the Gwynedd Council, Licensing Department to enquire if a licence is required.

5. Rationale

The misuse of substances including tobacco, alcohol and legal/illegal drugs is of major public health concern in Wales linked to health consequences and the latter can be linked to criminal behaviour. We recognise that good quality skills based substance misuse education programmes which are age appropriate can help pupils make responsible, well-informed decisions about substances used and /or misused in society. We recognise our responsibility for the safety of our school community and the importance of having a consistent approach to dealing with incidents of substance misuse. We participate in our county Healthy Schools Scheme and recognise the value of taking a whole school approach to this issue which includes curriculum, school environment, ethos, leadership and community links.

6. Key responsibilities

To comply with this policy, the Head teacher and lead person for substance misuse will:

- Oversee formulation and review of the policy and ensure that it is understood by the governors, staff, parents/carers and pupils
- Maintain vigilance over the school premises and grounds through the duty teams operating to the best of their abilities
- Establish systems to oversee and co-ordinate substance misuse incidents
- Keep a record of all substance misuse incidents
- Follow any advice from School Community Police Officer and liaise closely with them to ensure that we work to their policies for dealing with illegal substance misuse incidents which might arise

The lead person for substance misuse will be responsible for:

- Formulating the programme of study and liaising with colleagues to ensure provision across the school

- Addressing the professional development needs of staff delivering the programme
- Liaising with outside agencies and coordinating their involvement with the substance misuse education programme
- Monitoring and evaluating the programme of study and the resources used
- Consultation with pupils about what they need or would like to learn
- Liaising with the science leaders to ensure that all statutory requirements are met

7. Where does the policy apply?

Substance misuse (including tobacco and alcohol) will NOT be permitted in any part of the school's premises. This includes the kitchens, reception, staff room, school grounds (e.g. car park, gardens, fields, driveways etc) where this forms part of the school premises, school transport or school trips.

7.1 Smoking on school premises and grounds

- Smoking including Esigarettes will not be permitted within the school or its grounds or in the immediate vicinity, whereby smoke may affect others or portray a negative image of Gwynedd Council / School
- A no smoking sign complying with the Smoke-Free Premises etc Regulations (Wales) 2007 will be displayed in a prominent position at or near each entrance to the school buildings (some schools have decided on a boundary of 200 metres surrounding the school.
- We will use other signs around the school (e.g. school gates, grounds) to remind people that our school is smokefree

7.2 Smoking and vehicles

- Smoking including Ecigarettes are not permitted in any school vehicle nor is it permitted in any commercial vehicle transporting pupils on school journeys/trips in accordance with the Smoke-Free Premises etc Regulations (Wales) 2007
- Our staff are asked to refrain from smoking in their own vehicles, when carrying passengers on behalf of the school
- Parents/carers transporting pupils to and from school events will be reminded of the schools' policy and asked to comply
- In all school vehicles a no smoking sign complying with the Smoke-Free Premises etc Regulations (Wales) 2007 is displayed in a prominent position in each compartment of the vehicle.

8. When does this policy apply?

The procedures and practices of this policy apply:

- On school premises at ALL times
- Extra-curricular activities on and off school site
- Meetings or events which are attended by school employees or pupils as part of their work and/or parents/carers and visitors to such meeting/events. For example sports day, school fairs, parents' evenings etc.
- School educational visits including away sports fixtures, off site provision and work experience
- School transport
- Journey to and from school and behaviour in the immediate vicinity of the school will be a matter of judgement for the head teacher (see Exclusions from Schools and Pupil Referral Units 081/2012, Welsh Government, 2012).

9. Who does the policy apply to?

The policy applies to all school staff - permanent, temporary, full or part time and supply; peripatetic teachers; support staff; canteen staff; caretakers and cleaners; administration staff; students on placement; contractors; parents/carers; visitors; outside agencies; committee members such as governors, PTA, members of the public; volunteers; and all pupils using the school premises or vehicles.

10. Promotion of the policy

Aspects of this policy will be included in:

- School prospectus
- School website
- Staff handbook and diaries
- Governor handbook
- Pupil diaries
- A pupil friendly version of the policy has been approved by our school council and this is displayed around the school
- Information about the policy will be referred to during substance misuse lessons
- Outside agencies supporting substance misuse education will be asked to work to this policy
- Full copies of the policy will be made available on request

11. Delivery of substance misuse education

The aim of our substance misuse education is to empower pupils to make responsible, well-informed decisions about substances used and/or misused in society. We recognise that we live in a diverse society and pupils will come from a variety of family backgrounds. Our programme will be non-judgemental without stereotyping and stigmatising. The personal beliefs and attitudes of staff or external agencies should not influence our education programmes. The programme for each year group is laid out in the attached curriculum map. More detailed plans are available within the KS 3, 4 and post 16, Science and PSE curriculum plans. See Appendix 1

11.1 Resources and the involvement of external agencies/initiatives

Occasionally we will work with appropriate initiatives/agencies to contribute to particular aspects of the education programme. They will be asked to work within the parameters of this policy and complement our curriculum delivery. **When external agencies present to pupils a member of staff will be present in throughout the presentation/lesson.**

11.2 Continuing professional development

- Staff will be given the opportunity to attend appropriate courses
- Staff will be present in every sessions delivered by external agencies
- Good practice will be shared through classroom observations, Professional Learning Communities and discussions in staff meetings

11.3 Parental education

We will host education events for parents/carers as and when required (for example due to occurrence of incidents or review of policy)

12. Management of substance misuse related incidents

12.1 Types of incidents

Incidents can happen unexpectedly so we have detailed guidance in place to support staff to take appropriate action. Substance misuse incidents may relate to pupils, staff members, parents/carers or other adults. The type of incidents could include: discovery of drugs or drug

paraphernalia on the premises/grounds; suspicion, rumour or allegation about an individuals activities; disclosure about substance misuse on the premises/school activity; use or signs and symptoms of substance misuse; selling or dealing substances or possession of substances. All cases will be treated seriously and reported to the head teacher. In decisions about the appropriate course of action to take, the wellbeing and safety of pupils and the whole school community will be the immediate priority. If anyone appears ill or unsafe as a result of substance misuse first aid procedures will be followed. If there is a suspicion that a pupil has suffered, or is at risk of suffering significant harm, safeguarding procedures will be followed. Where criminal activity is disclosed or suspected we will report the matter to the School Community Police Officer XX. For more detailed guidance please refer to Appendix 2 Incident flowchart

12.2 Procedures for managing an incident involving pupils

Staff that become aware of difficulties and/or incidents involving pupils and substances will inform the head teacher or lead person for substance misuse. The response will depend on the type and degree of risk, with some situations requiring immediate action and others requiring time for assessment of information, seeking advice and the involvement of other agencies. In all cases the safety and security of pupils is a priority. Parents/carers will be informed unless there are safeguarding concerns. Examples of incidents and how to manage them are outlined in the Managing Substance Misuse Incident Flowchart.

12.2.1 Procedure for dealing with a pupil after an incident

Drugs and alcohol affect behaviour. The fact that drugs or alcohol have caused a pupil to behave inappropriately will not be seen as a mitigating factor – the behaviour will be dealt with using our *Behaviour Policy.*

It is not our role to provide medical care to those under the influence of drink or drugs. If a pupil is at risk because of impaired mental state, parents/carers will be contacted and required to take responsibility of their child. Failing that, any emergency contact will be asked.

A pupil will not be released to walk, cycle or catch the bus home if there is concern about mental impairment resulting from any substance. If necessary, reasonable force may be used (see Use of Reasonable Force and Physical Intervention policy).

Our main aim is to protect the safety and welfare of the pupil and to prevent further incidents. We have an agreed set of sanctions and levels of support for pupils taking part in substance misuse events and will work closely with parents/carers, school colleagues and partner agencies such as the the police to provide appropriate support. Please see the Substance Misuse management flowchart.

12.3 Procedure for dealing with adults (not staff)

Where it is suspected that a parent/carer or a visitor to the school is under the influence of a substance they will be asked to leave immediately. Their safety will be ensured, with supervision if necessary. In cases where we suspect substance misuse (possession, use, supplying) we will inform Social Services and where illegal substances are suspected, the School Community Police Officer will be informed. If an adult smokes or uses Ecigarettes on school site they will be asked to put out the cigarette or leave the site.

Where it is suspected that parents/carers arriving at school to collect pupils are intoxicated or appear to be under the influence of a substance, the pupil will not be released to their care

(especially if they are driving). We will try to arrange for another named contact to collect the pupil. However, if the parent/carer becomes aggressive we will contact 999. This is in line with our Safeguarding Policy.

12.4 Procedure for dealing with Staff

The School will not tolerate inappropriate use of alcohol and other substances, or possession or supply of illegal drugs . Clear guidance on matters relating to substance misuse by school staff can be found within the School Policy on Alcohol and Drugs. Action should be taken in accordance with that policy if a member of staff is suspected of misusing substances.

12.5 Police Involvement

For ALL substance misuse incidents the school will involve the SCPO.

If the situation is an emergency or if the SCPO is not available then a 999 call will be made for a quicker response. For example, if anyone appears ill or unsafe as a result of substance misuse (e.g. overdose, solvent misuse), we will follow first aid procedures and call 999 if needed. OR for example when a parent/carer is about to drive their child home and it is suspected that they are unfit to do so through intoxication or if an incident involves illegal drugs.

For further details about the involvement of the SCPO/Police please refer to the School Crime Beat Policy – A Protocol for Police Supporting Schools with Incidents for Crime and Disorder. A Reference Document for School Staff (2012).

12.6 Procedure for discovery of drugs or drug paraphernalia on school grounds

Where a suspected substance is found or recovered within the confines of a school, we will follow the *Police School Crime Beat Policy*:

- The head teacher will be informed
- If someone is in possible danger or is likely to be at risk of harm - ring 999
- Confiscate the substance and place in a bag.
- For suspected legal or illegal drugs we will contact the SCPO for disposal and advice re - future action. If the SCPO is not available – the local police station will be contacted as soon as possible. Explain the situation and ask for an incident number – this will be done expeditiously.
- We will ensure that the seizure is witnessed in corroboration with another member of staff:
    - Alcohol and Energy drinks – can be poured away and container discarded (inform parent/carer who may want to collect item).
    - Tobacco – can be destroyed and discarded (inform parent/carer who may want to collect item).
    - E-cigarettes – can be destroyed and discarded (inform parent/carer who may want to collect item).
    - Illegal drugs, new emerging drugs, volatile substances – we will store the substance in a suitable location in the presence of a witness pending police arrival.
- Incident report form will be completed, explaining how the substance was disposed of, and will include witness signatures, including police signature if an illegal substance was involved. XX
- Staff will not attempt to analyse or taste any unidentified substance under any circumstances.

If needles, syringes or drug paraphernalia are found on our school premises:

- The head teacher will be informed
- The paraphernalia will be placed in a sharps box, using gloves and tweezers
- Environmental Services will be contacted to empty the box
- Inform the School Community Police Officer
- Incident report form will be completed
- Arrange substance misuse and safety education for pupils

12.7 Substance misuse incidents that occur out of school hours / in the local community

The school has no role in dealing with substances related incidents outside school hours and premises other than:

- On school trips and visits, when the same rules and procedures will be applied as far as is reasonable and practicable
- By passing information onto relevant agencies when the safety or well being of a pupil is threatened
- To assist police in preventing the use of land surrounding the school for drug trading
- When adult substance misuse (including alcohol) impairs upon the safety of a pupil
- If incidents occur in the local community we will undertake additional work with appropriate outside agencies to reinforce key messages

12.8 Searching

- School staff may not carry out personal searches of pupils or adults, their clothing or their personal property without consent even if they suspect that the person is in possession of a forbidden substance or article
- Staff may search school property e.g. desks, lockers, although prior permission should be sought. Searches may be conducted even if permission is refused
- School staff may ask someone to turn out pockets, empty bags, etc. If efforts to persuade someone suspected of substance misuse to comply with this request fail, then the school can do either, or both, of the following: in the case of a pupil, contact parent/carers and request that they come into school and search the pupil and his/her property; OR proceed on formal lines and contact the School Community Police Officer
- Staff may not detain a pupil or adult without their consent for the purpose of a search
- Schools will need to balance the likelihood that an offence has been committed against the risk of infringing the individual's privacy without just cause.

12.8.1 Contact with parents/carers

There will be a reasonable attempt to contact parents/carers to inform them that a search will take place. Parents/carers do not have the right to prevent such a search nor to delay it unduly. The police are limited in their powers to detain a person in advance of a search. If parents/carers can be contacted and are able to attend the school site, they will be escorted to the room in which the search will to take place. Parents/carers will be informed of any substances related incident unless:

- There are safeguarding concerns
- It would interfere with a school investigation
- It would interfere with a police investigation
- It could result in greater harm to the pupil for another reason.

Parents/carers will normally be contacted directly by telephone in the event of proven substance usage. If it is suspected but not proven, the agreed police protocol will be implemented.

12.8.2 Contact with police

When information is passed to the police, a search will be requested and it will be stressed that wherever possible that it will be the School Community Police Officer (or alternatively plain clothed or family protection officers will be requested). Only as a last resort, or if there is a need to conduct the search swiftly, will uniformed officers attend the school.

On attending, officers will be briefed as to the nature of the allegation and the confidence in the source of information. They will be escorted to the room in which the search is to take place, if the pupil is already detained.

When the parents/carers are not present a member of school staff (teaching or non-teaching) will be present throughout the search (the school will need to undertake a risk assessment). Although some questioning associated with the search will be allowed, no formal interview will be permitted unless parents/carers are present. It is very unlikely that such an interview will take place on school premises.

Staff should be wary of any attempt of the pupil to escape in order to dispose of any drugs, or attempt to pass drugs to any other pupil either in the classroom or on the way to the search.

12.9 Interviewing and investigations

Further investigations will be held post incident; and if appropriate interviews will be held to establish the facts, level of involvement and whether others were involved. We may also need to arrange interviews with staff, other pupils to further establish the facts and obtain corroboration. Parents/carers will be allowed access to their child with a member of staff present at all times. The School Community Police Officer can be involved in partnership or police investigations when suspected illegal substances are involved. If police involvement is necessary every attempt will be made to have a parent/carer present.

12.10 Media contact

Staff will not report incidents and/or issues concerning Substance Misuse to the local press and media. This is a breach of confidentiality and could lead to disciplinary action. The Head teacher, in consultation with the county Press Office and Governors will deal personally with all media matters. All media enquiries will be referred to the County Press Office.

12.10 Recording of incidents

Records will be maintained for **ALL** substance misuse and related incidents XX

13. Confidentiality and safeguarding

It may be necessary to invoke local Child Protection Procedures if a pupil's safety or welfare (or that of another pupil) is under threat. **A duty is placed upon those professionals involved to exchange information in order to safeguard a "child" adhering to the All Wales Child Protection Procedures 2008.**

Substance Misuse Education:

- If a teacher hears or sees something in lessons that suggests that a pupil is at risk of serious harm or causing serious harm to others they will tell the head teacher/safeguarding co-ordinator
- Clear boundaries can be set by using rules agreed in class, ensuring that pupils feel both safe and respected. Pupils are encouraged not to share personal information in class.
- Teachers will encourage pupils to place their questions in a question box which will give staff 'thinking time' before answering
- If questions are of a personal nature or if specific questions are asked about e.g. illegal drugs pupils are encouraged to speak with their parents/carers and/or appropriate support agents
- If a teacher hears or sees something during lessons that suggests a pupil has knowledge of illegal activities they will contact the headteacher.

14. Complaints procedure

Any complaints about substance misuse incidents or education should be made to the head teacher.

15. Monitoring and evaluation

- This policy will be reviewed every 3 years or more often if appropriate. This is in line with our school improvement plan.
- The PSE coordinator and science coordinator are responsible for reviewing substance misuse education regularly to ensure that programmes are responsive to the needs of pupils and that a supportive learning environment is maintained for all.
- The head teacher and governing body are responsible for monitoring incidents (e.g. the number, nature, outcomes of incidents and how many referrals were made to outside agencies) and reviewing incident management procedures.
- The head teacher will ensure that the findings from staff, parent/carer and pupil evaluations contribute to our school's self-evaluation process and to the policy review process

Appendix 1

KS3 : The school should have a Substance Misuse Policy in place, supported by a planned education programme.							
Examples of activities	**Skills**	**Developing Thinking**	**Developing Communication**	**Developing ICT**	**Developing Number**	**Working with others**	**Improving own learning**
		Learners should be given opportunities to:					
• Substance misuse policy • Peer Education • Delivery and support by outside agencies e.g. Police School Liaison programme • Community notice board • Activities within the National Curriculum • Theatre in Education • Activities with school nurse • Drop-in clinic • Awareness raising day • First Aid training		◊ use some prior knowledge to explain links between cause and effect ◊ identify and assess bias and reliability e.g. evaluate messages from the media ◊ consider others' views to inform opinions and make informed decisions and choices effectively ◊ use a range of techniques for personal reflection	◊ listen attentively in different situations and respond appropriately ◊ communicate confidently personal feelings and views through a range of appropriate methods ◊ express opinions clearly and justify a personal standpoint ◊ take part in debates and vote on issues	◊ find and develop information and ideas ◊ create and present information and ideas	◊ access and select data from relevant information presented in a variety of ways and from different sources to support understanding of PSE-related issues	◊ be assertive and resist unwanted peer pressure ◊ empathise with others' experiences, feelings and actions ◊ develop and use a range of strategies to manage anger and resolve conflict ◊ access an appropriate range of sources for help, support and advice	◊ apply learning to similar situations within and outside school ◊ develop practical skills necessary for everyday life e.g. basic first procedures

	Range	Active Citizenship	Health and emotional wellbeing	Moral and spiritual development	Preparing for lifelong learning	Sustainable development and global citizenship
		Learners should be given opportunities to:				
		◊ develop respect for themselves and others	◊ display a responsible attitude towards keeping the mind and body safe and healthy ◊ develop positive attitudes towards themselves and others	◊ develop an insight into their values ◊ show sensitivity to the values of others	◊ take personal responsibility for actions and decisions related to learning	◊ appreciate that people's actions and perspectives are influenced by their values
		And to understand:				
		◊ their responsibilities as young citizens in Wales ◊ the key aspects of the criminal justice system and how they relate to young people	◊ the effects of risks from the use of a range of legal and illegal substances and the laws governing their use ◊ how to use alcohol responsibly and the risks of binge drinking ◊ the features of safe and potentially abusive relationships ◊ the range of emotions they experience and how to develop strategies for coping with negative feelings	◊ what they believe to be right and wrong actions and the normal dilemmas involved in life situations		◊ how conflict can arise from different views about global issues and be aware of the role of pressure groups

			◊ the benefits of accessing different sources of information, support and advice			

KS4 The school should have a Substance Misuse Policy in place, supported by a planned education programme.							
Examples of activities	**Skills**	**Developing Thinking**	**Developing Communication**	**Developing ICT**	**Developing Number**	**Working with others**	**Improving own learning**
		Learners should be given opportunities to:					
• Substance misuse policy • Peer Education • Delivery and support by outside agencies e.g. Police School Liaison programme • School newsletter • Community notice board • Drug prevention policy • Activities within the National Curriculum • Theatre in Education • Activities with school nurse • Drop-in clinic • Awareness raising day • First Aid training		◊ use prior knowledge to explain links between cause and effect, and make predictions ◊ analyse information and ideas in order to assess bias, reliability and validity ◊ take different perspectives into account when making informed decisions and choices effectively ◊ use a range of techniques for personal reflection	◊ listen perceptively in a range of situations, and respond appropriately ◊ communicate personal feelings and views effectively in a wide range of situations ◊ appreciate, reflect on and critically evaluate other points of view	◊ find and develop information and ideas ◊ create and present information and ideas	◊ access numerical data from written and graphical sources ◊ select from and interpret a variety of methods of presenting data, including pie charts, scatter graphs and line graphs, to support understanding of PSE-related issues	◊ make and maintain friendships and negotiate behaviour effectively in relationships ◊ be assertive and resist unwanted peer and other influences ◊ manage anger, frustration and aggressive feelings effectively ◊ adapt to changing situations ◊ evaluate and access a range of local and national sources of information, support and advise confidently	◊ apply learning to unfamiliar or more abstract situations ◊ develop the practical skills necessary for everyday life, e.g. administer basic first aid

	Range	Active Citizenship	Health and emotional wellbeing	Moral and spiritual development	Preparing for lifelong learning	Sustainable development and global citizenship
		Learners should be given opportunities to:				
		◊ develop respect for themselves and others	◊ accept personal responsibility for keeping the mind and body safe and healthy ◊ develop a reasonable attitude towards personal relationships	◊ consider questions and issues involving the meaning and purpose of life	◊ be ambitious, adaptable and embrace learning opportunities ◊ be well-organised and take responsibility for their actions and decisions related to learning	◊ take personal responsibility for changing their own lifestyle as a response to local and global issues
		And to understand:				
		◊ the importance of access to unbiased information, including the internet, and be prepared to challenge views propagated by the media ◊ how to challenge assertively expressions of prejudice, racism and stereotyping	◊ the short and longer term consequences when making decisions about personal health ◊ the personal, social and legal consequences of the use of legal and illegal substances ◊ the statutory and voluntary organisations which support health and emotional well-being ◊ how to access professional health advice and personal support with confidence	◊ how beliefs and values affect personal identity and lifestyle ◊ the factors involved in making moral judgements ◊ the range of values and principles by which people live		

Appendix 2 MANAGING SUBSTANCE MISUSE INCIDENTS SUMMARY

Nominated persons responsible for substance misuse incidents

Safety, Safeguarding and Crime

1. The safety of our pupils and whole school community is our immediate priority.
2. If anyone appears ill or unsafe as a result of substance misuse, first aid procedures will be followed.
3. If there is a suspicion that a pupil has suffered, or is at risk of suffering significant harm, safeguarding procedures will be followed.
4. Where criminal activity is disclosed or suspected we will report the matter to the School Community Police Officer.

Useful Contact Numbers

Education Welfare Officer
Insert name
Insert number

School Nurse
Insert name
Insert number

Dan 24/7
Drugs & Alcohol Helpline
0808 808 2234
www.dan247.org.uk

School Community Police Officer (SCPO)
Insert name
Insert number

Trading Standards
For reporting intelligence about counterfeit alcohol and tobacco products
Arfon -01766 771000, Dwyfor - 01758 613131
Meirionnydd - 01341 422 341
safmas@gwynedd.gov.uk

Stop Smoking Wales
Smoking cessation services 0800 085 2219

Disposal of a confiscated substance

1. Ensure that the seizure is witnessed in corroboration with another member of staff.
2. Place substance in a bag.
3. Do not attempt to analyse or taste any unidentified substance under any circumstances.
   - Alcohol and Energy drinks – can be poured away and container discarded.
   - Tobacco – can be destroyed and discarded.
   - E-cigarettes – can be destroyed and discarded.
4. For suspected illegal drugs, new emerging drugs, volatile substances – store the substance in a suitable location (ideally a safe) in the presence of a witness. Contact the School Community Police Officer for disposal and advice re - future action. If the School Community Police Officer is not available – then contact the local police station. Explain the situation and ask for an incident number
5. Complete incident form, explaining how the substance was disposed of, and include witness signatures
6. Reinforce appropriate educational messages with pupils if needed.

Searching

1. School staff may not carry out personal searches of pupils or adults, their clothing or their personal property without consent.
2. Staff may search school property e.g. desks, lockers, although prior permission should be sought. Searches may be conducted even if permission is refused.
3. School staff may ask someone to turn out pockets, empty bags, etc. If efforts to persuade someone suspected of substance misuse to comply with this request fail, then the school can do either, or both, of the following: in the case of a pupil, contact parent/carers and request that they come into school and search the pupil and his/her property; OR proceed on formal lines and contact the School Community Police Officer.
4. Staff may not detain a pupil or adult without their consent for the purpose of a search.
5. Schools will need to balance the likelihood that an offence has been committed against the risk of infringing the individual's privacy without just cause.

Media

1. Do not report incidents and/or issues concerning Substance Misuse to the local press and media.
2. The Head teacher, in consultation with the county Press Office and Governors will deal personally with all media matters.

Police

1. For ALL substance misuse incidents we will involve the School Community Police Officer and not the emergency police.
2. If they are not available and if the situation is an emergency then a 999 call may be necessary for a quicker response. For example when a parent/carer is about to drive their child home and it is suspected that they are unfit to do so through intoxication or if an incident involves illegal drugs.

Substance misuse incidents involving pupils

Refer to Searching Procedure,

Use or suspected - use, possession or supply of a substance
(Please refer to additional notes for volatile substances below)

1. Inform lead person.
2. If pupil is intoxicated, first aider to treat as appropriate and seek medical help (if needed).
3. Remove other pupils from the situation OR take the pupil to a private room, supervise with two staff.
4. If in possession of a substance, isolate it from pupil if safe to do so. Follow the searching procedure. If pupil is taken to hospital, give the substance to the hospital staff.
5. Contact parents/carers to collect pupil. If unavailable or refuse to collect the pupil, then the incident should be managed in line with medical guidance, child protection and isolation (managed by discretion of the school).
6. Two staff to remain with the pupil until parent/carer arrives.
7. Contact School Community Police Officer OR Police if unavailable.
8. Investigations and interviews.
9. Disposal of confiscated substance or hand to police for further investigations (follow disposal of a confiscated substance procedure)
10. Education with other pupils if needed
11. Complete incident report form
12. Apply sanctions to pupil
13. Complete incident report form
14. Inform LA and governors if needed

Disclosure of substance misuse

If a pupil discloses that they are misusing a substance OR if a pupil discloses that someone else's misuse of substances is affecting them:

1. Inform lead person
2. Consider veracity of report as well as issues of confidentiality, substances involved, quantity, legal status, risk, age of pupil, motive, level of use, past record, recent personal circumstances etc
3. Discuss with pupil
4. Discuss issue with parent/carer giving priority to safeguarding and security of the pupil and fulfil welfare needs
5. Instant referral to YPSMS Hidden Harm or Families Matter Service.

Safety Information – Solvents

Solvent use must be seen as a priority and a referral needs to be put in on the same day as the incident to Substance Misuse Team with the heading 'Urgent Solvent use'.

Solvent Use

1. Contact designated first aider to stay with the child as they may need attention.
2. If under the influence, remove child from mainstream situation and take to a quiet place (not inclusion unit/quiet room as this is not a punishment).
3. Give the young person a drink of water and talk calmly and quietly with them.
4. Try to ascertain what solvent has been used, how much and when.
5. If the young person is having difficulty breathing, heart palpitations with a headache/migraine, pale and incoherent or acting unusual and at risk seek medical attention i.e. ambulance.
6. If the young persons passes out or becomes unconscious put in recovery position and call 999 stating situation and what has been taken.

Disclosure of solvent abuse

1. If the young person is not under the influence but has disclosed usage; see if the young person will accompany you to a more confidential place and discuss with that young person frequency and level of use.
2. Calmly explore their reasons for use and suggest meeting with one of the workers from Substance Misuse Team – explain to the young person the dangers of solvent use i.e. instant death (without scare mongering) and that they need to be talking to a specialist worker about this.
3. If that young person refuses to meet Substance Misuse Team, ask if it would be ok to talk to Substance Misuse Team and get advice on the ways that they (the school) could support that young person without them meeting Substance Misuse Team for the time being.

Substance misuse incidents involving staff

1. Inform lead person.
2. If intoxicated, ask first aider to treat as appropriate. Seek medical help if required.
3. If intoxicated or in possession of drugs or alcohol, isolate the staff member from pupils to ensure safety.
4. If an unsubstantiated allegation or suspicion of substance misuse, possession or supply has been made, gain as much information as possible working with county HR and governors.
5. Complete incident report form.

Substance misuse incidents where there are suspicions about supply in the local community or concerns about counterfeit products

1. Inform lead person.
2. Contact the School Community Police Officer.
3. Contact Trading Standards if counterfeit alcohol or tobacco is thought to be involved - **Arfon** -01766 771000, **Dwyfor** - 01758 613131 **Meirionnydd** - 01341 422 341
4. Complete incident report form.

Substance misuse incidents involving other adults

1. Inform lead person.
2. Do not release the pupil to the care of the parent/carer if parent/carer is intoxicated and intends to drive; contact other known named contacts to pick up the pupil rather than the parent/carer. If parent/carer becomes aggressive contact 999.
3. Follow the school safeguarding procedure if appropriate if parent/carer is intoxicated.
4. If unsubstantiated allegations are made for possession, use or supply, collect evidence and monitor, contact Social Services and contact School Community Police Officer if illegal drugs or criminal behaviour are suspected or 999 parent/carer is aggressive.
5. Complete incident report form.

Discovery of Drugs Paraphernalia on School Grounds

1. Inform lead person.
2. Place paraphernalia in a sharps box, using gloves and tweezers
3. Contact Environmental Services to empty the box.
4. Inform the School Community Police Officer if needed.
5. Complete incident report form.
6. Reinforce appropriate educational messages with pupils if needed.

Discovery of Substances on School Grounds

1. Inform lead person.
2. Ensure that the seizure is witnessed in corroboration with another member of staff.
3. Confiscate the substance and place in a bag.
4. Do not attempt to analyse or taste any unidentified substance under any circumstances.

- Alcohol – can be poured away and container discarded.
- Tobacco – can be destroyed and discarded.
- E-cigarettes – can be destroyed and discarded.
- For suspected illegal drugs, new emerging drugs, volatile substances – store the substance in a suitable location (ideally a safe) in the presence of a witness. Contact the School Community Police Officer for disposal and advice re - future action. If the School Community Police Officer is not available – then contact the local police station. Explain the situation and ask for an incident number

5. Complete incident form, explaining how the substance was disposed of, and include witness signatures
6. Reinforce appropriate educational messages with pupils if needed.

1. Nodau ac amcanion y polisi

Nod ein hysgol yw:

- Darparu cwricwlwm camddefnyddio sylweddau eang a chytbwys sy'n hyrwyddo datblygiad ysbrydol, moesol, diwylliannol, meddyliol, emosiynol a chorfforol bob disgybl ac yn eu paratoi ar gyfer y cyfleoedd, cyfrifoldebau a heriau bywyd fel oedolyn. Anelwn i fod yn sensitif a pharchu gwahaniaethau wrth alluogi disgyblion i ddeall y risgiau sy'n gysylltiedig â defnyddio a chamddefnyddio sylweddau
- Darparu dull safonol o reoli achosion sy'n ymwneud â sylweddau gydag ystyriaeth ofalus o'n goblygiadau; i amddiffyn lles yr ysgol gyfan a rhoi negeseuon priodol i staff, rhieni/gofalwyr a disgyblion, gan sicrhau fod bob achos yn cael ei drin gyda chysondeb
- Darparu amgylchedd di-fwg diogel i bawb

2. Cysylltiadau i ganllawiau cenedlaethol a pholisïau ysgol eraill

Datblygwyd y polisi hwn trwy gyfeirio at y dogfennau canlynol gan Lywodraeth Cymru:

- Canllawiau ar gyfer Addysg Camddefnyddio Sylweddau (2013)
- Fframwaith Addysg Bersonol a Chymdeithasol (2008)
- Rheoliadau Mangreoedd ayyb Di-fwg (Cymru) 2007
- Polisi CrimeBeat Ysgolion - Protocol ar gyfer Heddlu sy'n Cefnogi Ysgolion gyda Digwyddiadau ar gyfer Trosedd ac Anhrefn. Dogfen Gyfeirio ar gyfer Staff yr Ysgol (2012)
- Trefniadau Amddiffyn Plant Cymru Gyfan (2008)
- Deddf Cydraddoldeb 2010

Mae'r polisi hwn yn cysylltu gyda pholisïau'r ysgol ganlynol:

- Ymddygiad Ysgol
- Gweinyddu Meddyginiaeth
- Gwrth-fwlio
- Iechyd a Diogelwch
- Asesiadau Risg
- Ymweliadau ysgol
- Diogelu plant
- Addysg Bersonol a Chymdeithasol (ABCh)
- Cydraddoldeb
- Disgyblu Staff
- Defnyddio Grym Rhesymol ac Ymyriad Corfforol
- Polisi Atal Ysmygu Cyngor Gwynedd
- Polisi Alcohol a Chyffuriau (staff)

3. Diffiniadau a therminoleg

Y diffiniad safonol o gyffur neu sylwedd a ddefnyddir ar gyfer y polisi hwn yw - *'Sylwedd yw rhywbeth mae pobl yn ei gymryd i newid y ffordd maent yn teimlo, meddwl neu ymddwyn'* (Cenhedloedd Unedig). At bwrpas y polisi hwn mae hyn yn cynnwys ystod eang o sylweddau, cyfreithlon ac anghyfreithlon. Mae'r rhain yn cynnwys:

- Tybaco gan gynnwys sigarennau electronig (Esigarét)
- Alcohol
- Diodydd egnïol
- Meddyginiaeth dros y cownter
- Meddyginiaeth presgripsiwn yn unig megis steroidau anabolic a benzodiazepines
- Sylweddau anghyfreithlon megis heroin, cocaine, anffetaminau, LSD, canabis, madarch hud
- Sylweddau anweddol megis aerosolau, bwtan, toddyddion a gludion
- Cyffuriau newydd a chyffuriau sy'n dod i'r amlwg (a elwir hefyd yn 'legal highs')

- Steroidau

O dan y Ddeddf Camddefnyddio Cyffuriau 1971 mae'r canlynol yn droseddau:

- Meddiant o gyffur rheoledig yn anghyfreithlon
- Meddiant o gyffur rheoledig gyda bwriad i'w gyflenwi
- Cyflenwi neu gynnig cyflenwi cyffur rheoledig (hyd yn oed pan na chodi'r tâl am y cyffur)
- Caniatáu i adeiladau rydych yn eu meddiannu neu reoli i gael eu defnyddio yn anghyfreithlon i gynhyrchu neu gyflenwi cyffuriau rheoledig

4. Eithriadau i'r Polisi

Er nad oes lle i sylweddau yn ein hysgol, mae achosion ble gallai rhai sylweddau fod yn ein hysgol yn gyfreithlon:

- **Meddyginiaethau**: caniateir defnyddio meddyginiaethau presgripsiwn a dros y cownter wedi iddyn eu hawdurdodi trwy lythyr gan riant/gofalwr at ddefnydd y disgybl yn unig. Mae gennym bolisi gweinyddu meddyginiaeth. Os yw disgyblion yn cyflenwi cyffuriau presgripsiwn i eraill yn yr ysgol, maent yn gweithredu yn anghyfreithlon ac felly bydd y polisi hwn yn weithredol.
- **Sylweddau anweddol**: y rhai a ddefnyddir gan adrannau penodol yn ein hysgol at ddiben addysgu.
- **Alcohol**: i'n helpu i ddarparu negeseuon cyson ar gyfer ein pobl ifanc, ni fyddwn yn caniatáu alcohol ar safle'r ysgol heblaw am ar rai achlysuron bydd digwyddiadau yn yr ysgol yn cynnwys alcohol e.e. gwobr raffl digwyddiad Rhieni Athrawon neu noson caws a gwin. Mewn pob achlysur bydd yr ysgol yn cysylltu â'r Adran Drwydded, Cyngor Gwynedd i holi os bydd angen trwydded.

5. Rhesymeg

Mae camddefnyddio sylweddau sy'n cynnwys tybaco, alcohol, diodydd egnïol a chyffuriau cyfreithlon/ anghyfreithlon yn peri pryder iechyd cyhoeddus sylweddol yng Nghymru mewn perthynas â chanlyniadau iechyd a gellir cysylltu'r olaf ag ymddygiad troseddol. Rydym yn cydnabod gall rhaglenni addysg camddefnyddio sylweddau o ansawdd da yn seiliedig ar sgiliau, sy'n briodol i oedran, helpu disgyblion i wneud penderfyniadau cyfrifol a chall am sylweddau a ddefnyddir a/ neu y camddefnyddir yn y gymdeithas. Rydym yn cydnabod ein cyfrifoldeb ar gyfer diogelwch ein cymuned ysgol a phwysigrwydd cael dull cyson ar gyfer ymdrin ag achosion o gamddefnyddio sylweddau. Rydym yn cymryd rhan yng Nghynllun Ysgolion Iach Gwynedd ac yn cydnabod gwerth cymryd ymagwedd ysgol gyfan at y mater hwn, sy'n cynnwys arweinyddiaeth, y cwricwlwm, amgylchedd yr ysgol, ethos a chysylltiadau cymunedol.

6. Cyfrifoldebau allweddol

Er mwyn cydymffurfio â'r polisi hwn, bydd y Pennaeth a'r aelod staff arweiniol ar gyfer sylweddau yn gyfrifol am:

- Cadw trosolwg o lunio ac adolygu'r polisi hwn a sicrhau bod y llywodraethwyr, staff, rhieni/gofalwyr a'r disgyblion yn ei ddeall
- Cynnal gwyliadwriaeth dros adeiladau a thir yr ysgol trwy'r timau dyletswydd yn gweithredu hyd eithaf eu gallu
- Sefydlu systemau i oruchwylio a chydlynu digwyddiadau camddefnyddio sylweddau
- Cadw cofnod o bob achos o gamddefnyddio sylweddau
- Dilyn unrhyw gyngor gan y (SHCY) ac ymgynghori'n agos gyda hwy i sicrhau fod ein polisi yn gytûn ar gyfer ymdrin ag achosion o gamddefnyddio sylweddau anghyfreithlon a allai godi

Bydd yr aelod staff arweiniol ar gyfer sylweddau a'r Cydlynydd ABCh yn gyfrifol am:

- Llunio'r rhaglen astudio a thrafod gyda chydweithwyr i sicrhau darpariaeth ar draws yr ysgol
- Ymdrin ag anghenion datblygiad proffesiynol staff sy'n cyflwyno'r rhaglen
- Trafod gydag asiantaethau allanol a chydlynu eu cefnogaeth gyda'r rhaglen addysgu camddefnyddio sylweddau
- Monitro ac arfarnu'r rhaglen astudio a'r adnoddau a ddefnyddir
- Ymgynghori gyda disgyblion ynglŷn â'r anghenion dysgu

- Trafod gyda'r arweinwyr gwyddoniaeth i sicrhau fod yr holl ofynion statudol yn cael eu cyflwyno

7. Ble mae'r polisi yn berthnasol?

Ni chaniateir defnyddio sylweddau (gan gynnwys tybaco ac alcohol) mewn unrhyw ran o'r ysgol. Mae hyn yn cynnwys y ceginau, derbynfa, ystafell staff, tiroedd yr ysgol (e.e. maes parcio, gerddi, caeau etc) pan fyddant yn ffurfio rhan o dir yr ysgol, cludiant ysgol a theithiau ysgol.

7.1 Adeiladau a thiroedd yr ysgol

- Ni chaniateir ysmygu gan gynnwys 'E sigaréts' o fewn yr ysgol neu diroedd yr ysgol neu unrhyw le arall tu allan i'r ysgol sy'n agos, ble gall mwg effeithio ar eraill neu bortreadu delwedd negyddol o Gyngor Gwynedd / ysgol
- Bydd arwyddion dim ysmygu sy'n cydymffurfio efo'r Rheoliadau Mangreoedd ayyb Di-fwg (Cymru) 2007 yn cael eu harddangos mewn lle amlwg yn ymyl neu ym mhob mynedfa i adeilad yr ysgol
- Defnyddir arwyddion eraill mewn rhannau eraill o'r ysgol a'r tiroedd (e.e. yn ymyl gatiau'r ysgol, o amgylch tiroedd yr ysgol) i atgoffa pawb ein bod yn ysgol ddi-fwg

7.2 Ysmygu a cherbydau

- Ni chaniateir ysmygu gan gynnwys 'E sigaréts' mewn unrhyw gerbyd ysgol nac mewn unrhyw gerbyd masnachol sy'n cludo disgyblion ar deithiau/ ymweliadau ysgol yn unol â Rheoliadau Mangreoedd Di-fwg etc (Cymru) 2007
- Gofynnir i'n staff i ymatal rhag ysmygu yn eu cerbydau eu hunain, wrth gludo teithwyr ar ran yr ysgol
- Bydd rhieni/gofalwyr sy'n cludo disgyblion i ac o ddigwyddiadau ysgol yn cael eu hatgoffa o bolisi'r ysgol a gofynnir iddynt gydymffurfio
- Bydd arwydd dim ysmygu sy'n cydymffurfio â Rheoliadau Mangreoedd Di-Fwg etc (Cymru) 2007 yn cael ei arddangos yn holl gerbydau'r ysgol mewn lle amlwg

8. Pryd mae'r polisi hwn yn berthnasol?

Mae'r gweithdrefnau ac ymarferion y polisi hwn yn berthnasol:

- Ar dir ac eiddo'r ysgol BOB AMSER
- Gweithgareddau allgyrsiol ar ac oddi ar safle'r ysgol
- Cyfarfodydd neu ddigwyddiadau sy'n cael eu mynychu gan weithwyr yr ysgol neu ddisgyblion fel rhan o'u gwaith a/neu rieni/gofalwyr ac ymwelwyr i gyfarfod/digwyddiadau o'r fath. Er enghraifft, diwrnod chwaraeon, ffeiriau ysgol, nosweithiau rhieni ac ati
- Ymweliadau addysgol ysgolion gan gynnwys gemau chwaraeon i ffwrdd, darpariaeth oddi ar y safle a phrofiad gwaith
- Cludiant ysgol
- Bydd y daith i ac o'r ysgol ac ymddygiad yn yr ardal gyfagos i'r ysgol yn fater o farn ar gyfer y pennaeth (gweler Gwahardd o Ysgolion ac Unedau Cyfeirio Disgyblion 081/2012, Llywodraeth Cymru, 2012).

9. I bwy mae'r polisi'n berthnasol?

Mae'r polisi'n berthnasol i holl staff yr ysgol - parhaol, dros dro, llawn amser neu ran amser a staff llanw; athrawon peripatetig; staff cefnogi; staff y ffreutur; gofalwyr a glanhawyr; staff gweinyddol; myfyrwyr ar leoliad; contractwyr; rhieni/gofalwyr; ymwelwyr; asiantaethau allanol; aelodau pwyllgorau fel y llywodraethwyr, cymdeithas rieni, aelodau o'r cyhoedd; gwirfoddolwyr; a'r holl ddisgyblion sy'n defnyddio safle'r ysgol neu ei cherbydau.

10. Hyrwyddo'r polisi

Bydd agweddau o'r polisi hwn yn cael ei gynnwys yn y canlynol:

- Prosbectws yr ysgol
- Gwefan yr Ysgol
- Llawlyfr a dyddiaduron Staff

- Llawlyfr Llywodraethwr
- Dyddiaduron Disgyblion
- Mae fersiwn disgyblion wedi ei drafod a'i gymeradwyo gan ein cyngor ysgol
- Bydd cyfeirio at gynnwys y polisi yn ystod gwersi Atal Camddefnyddio Sylweddau
- Gofynnir i asiantau allanol sy'n cefnogi addysg camddefnyddio sylweddau weithredu o fewn y polisi hwn
- Bydd copïau llawn o'r polisi ar gael ar gais

11. Addysgu Atal Camddefnyddio Sylweddau

Nod ein haddysg camddefnyddio sylweddau yw grymuso disgyblion i wneud penderfyniadau cyfrifol, addas am sylweddau a ddefnyddir a/neu a gamddefnyddir mewn cymdeithas. Rydym yn cydnabod ein bod yn byw mewn cymdeithas amrywiol ac mae disgyblion yn dod o amrywiaeth o gefndiroedd teuluol. Bydd ein rhaglen yn anfeirniadol heb ystrydebu a stigma. Ni ddylid credoau ac agweddau personol staff neu asiantau allanol yn dylanwadu ar ein rhaglenni addysg. Mae'r rhaglen ar gyfer bob blwyddyn ysgol wedi ei gosod ar y map cwricwlwm sydd ynghlwm. Mae cynlluniau manylach ar gael yng nghynlluniauCyfnod Allweddol 3, 4 ac ôl 16, Rhaglen Gwyddoniaeth ac ABCh. Gweler Atodiad 1

11.1 Adnoddau a chefnogaeth asiantaethau/mentrau allanol

O dro i dro byddwn yn gweithio gyda mentrau priodol i gyfrannu at agweddau penodol o'r rhaglen. Gofynnir iddynt ddarparu eu cyflwyniad/gwers o fewn cynnwys y polisi hwn. **Pan fydd asiantaeth allanol yn cyflwyno i'r disgyblion bydd aelod o staff yn bresennol drwy gydol y cyflwyniad/gwers**

11.2 Datblygiad proffesiynol parhaus

- Bydd yr ysgol yn sicrhau bod y staff wedi derbyn hyfforddiant priodol
- Pan fydd asiantaethau allanol yn cyflwyno, bydd staff yr ysgol yn bresennol drwy gydol y wers
- Bydd arfer dda yn cael ei rannu trwy arsylwi gwersi dosbarth, Cymunedau Dysgu Proffesiynol a thrafodaethau mewn cyfarfodydd staff

11.3 Addysg rhieni

- Byddwn yn cynnal digwyddiadau addysg i rieni pan fo angen (er enghraifft o ganlyniad i ddigwyddiadau neu adolygu'r polisi)

12. Rheoli achosion o gamddefnyddio sylweddau

12.1 Math o achosion

Gall achosion ddigwydd yn annisgwyl felly mae gennym ganllawiau manwl i gefnogi staff i gymryd y camau priodol. Gall achosion o gamddefnyddio sylweddau ymwneud â disgyblion, aelodau o staff, rhieni/gofalwyr neu oedolion eraill. Gallai'r math o achos gynnwys: darganfod cyffuriau neu offer cyffuriau ar y safle; amheuaeth neu honiad ynghylch gweithgareddau unigolyn; datguddiad am gamddefnyddio sylweddau ar y safle/gweithgaredd ysgol; defnydd neu arwyddion a symptomau o gamddefnyddio sylweddau; gwerthu neu ddelio sylweddau neu feddiant o sylweddau. Bydd bob achos yn cael ei drin yn ddifrifol a hysbysir y Pennaeth. Os ymddengys fod unrhyw un yn sâl neu'n anniogel o ganlyniad i gamddefnyddio sylweddau, bydd trefniadau cymorth cyntaf yn cael eu dilyn. Os amheuir fod disgybl wedi dioddef, neu mewn perygl o ddioddef niwed sylweddol, bydd trefniadau diogelu yn cael eu dilyn. Pan fo gweithgarwch troseddol yn cael ei ddatgelu neu ei amau byddwn yn hysbysu'r SCHY ynglŷn â'r mater. Am ganllawiau manylach gweler Atodiad 2 **Siart Llif Rheoli Camddefnyddio Sylweddau**

12.2 Gweithdrefnau ar gyfer rheoli digwyddiad sy'n ymwneud â disgyblion (atodiad 1)

Bydd staff sy'n dod yn ymwybodol o anawsterau a/neu ddigwyddiadau sy'n ymwneud â disgyblion a sylweddau yn hysbysu'r pennaeth neu'r person arweiniol ar gyfer camddefnyddio sylweddau. Bydd yr ymateb yn dibynnu ar fath a maint y risg, gyda rhai sefyllfaoedd sy'n gofyn am weithredu ar unwaith ac eraill angen amser ar gyfer asesu gwybodaeth, cael cyngor a chynnwys asiantaethau eraill. Mae diogelwch a diogeled y disgyblion yn flaenoriaeth ym mhob achos. Bydd rhieni/ gofalwyr yn cael gwybod oni bai bo pryderon

diogelu. Mae enghreifftiau o ddigwyddiadau a sut i'w rheoli yn cael eu hamlinellu yn y Siart Llif Rheoli Camddefnyddio Sylweddau.

12.2.1 Gweithdrefn ar gyfer delio gyda disgybl ar ôl digwyddiad

Mae cyffuriau ac alcohol yn effeithio ar ymddygiad. Ni fydd y ffaith bod cyffuriau neu alcohol wedi achosi disgybl i ymddwyn yn amhriodol yn cael ei weld fel ffactor lliniarol - bydd yr ymddygiad yn cael ei drin gan ddefnyddio ein Polisi Ymddygiad.

Nid ein rôl ni yw darparu gofal meddygol i'r rhai o dan ddylanwad alcohol neu gyffuriau. Os yw disgybl mewn perygl oherwydd nam ar eu cyflwr meddyliol, byddwn yn cysylltu â'r rhieni/ gofalwyr a gofyn iddynt gymryd cyfrifoldeb am eu plentyn. Pe bai hynny'n methu, gofynnir i gyswllt brys priodol gynorthwyo. Fel arall, bydd y Gwasanaethau Cymdeithasol a'r SCHY os yn briodol yn cael eu galw i gael cyngor .

Ni fydd disgybl yn cael cerdded, beicio neu ddal y bws adref os oes pryder am nam meddyliol o ganlyniad i unrhyw sylwedd. Os oes angen, bydd grym rhesymol yn cael ei ddefnyddio yn unol â'r polisi Defnyddio Grym Rhesymol ac Ymyriad Corfforol.

Ein prif nod yw amddiffyn diogelwch a lles y disgybl ac atal digwyddiadau pellach. Mae gennym set o sancsiynau a lefelau o gefnogaeth y cytunwyd arnynt ar gyfer disgyblion sy'n cymryd rhan mewn digwyddiadau camddefnyddio sylweddau a byddwn yn gweithio'n agos gyda rhieni/gofalwyr, cydweithwyr yn yr ysgol ac asiantaethau partner megis y Gwasanaeth Camddefnyddio Sylweddau Pobl Ifanc a'r Heddlu i ddarparu cefnogaeth briodol. Gweler y Siart Llif Rheoli Camddefnyddio Sylweddau.

12.3 Trefn ar gyfer ymdrin ag oedolion (nid staff)

Pan amheuir fod rhiant/gofalwr neu ymwelydd â'r ysgol o dan ddylanwad sylwedd ar dir yr ysgol gofynnir iddynt adael yn syth. Bydd diogelwch y rhiant/gofalwr neu'r ymwelydd yn cael ei sicrhau, gyda goruchwyliaeth pe bai angen. Mewn achosion ble rydym yn amau camddefnyddio sylweddau (meddiant, defnydd, cyflenwi) byddwn yn hysbysu'r Gwasanaethau Cymdeithasol ac os bydd sylweddau anghyfreithlon, hysbysu'r SCHY. Os yw oedolyn yn ysmygu neu ddefnyddio ESigarét ar safle'r ysgol gofynnir iddynt ddiffodd y sigarét neu adael y safle.

Pan amheuir fod rhieni/gofalwyr sy'n cyrraedd yr ysgol i gasglu disgyblion yn feddw neu'n ymddangos fel petaent o dan ddylanwad sylwedd, ni fydd y disgybl yn cael ei ryddhau i'w gofal (yn enwedig os ydynt yn gyrru). Byddwn yn ceisio trefnu i gyswllt arall a enwyd i ddod i gasglu'r disgybl. Fodd bynnag, os yw'r rhiant/gofalwr yn mynd yn ymosodol byddwn yn ffonio 999. Mae hyn yn unol â'n Polisi Diogelu.

12.4 Trefn ar gyfer ymdrin â staff

Nid yw'r ysgol yn barod i oddef defnydd o alcohol na sylweddau eraill, nac ychwaith meddiant neu gyflenwi cyffuriau anghyfreithiol. Rhoddir arweiniad clir ar faterion yn ymwneud â chamddefnydd sylweddau gan staff yr ysgol ym Mholisi Alcohol a Chyffuriau (staff) yr ysgol. Dylid gweithredu yn unol â'r polisi hwnnw os oes unrhyw amheuaeth am aelod o staff yn camddefnyddio sylweddau.

12.5 Cynnwys yr heddlu.

Ar gyfer POB digwyddiad o gamddefnyddio sylweddau bydd yr ysgol yn ymgynghori a'r SCHY.

Os yw'r sefyllfa yn argyfwng neu os nad yw'r SCHY ar gael yna bydd galwad 999 yn cael ei wneud er mwyn cael ymateb cyflym. Er enghraifft, os yw unrhyw un yn sâl neu'n anniogel o ganlyniad i gamddefnyddio sylwedd (e.e. gorddos, camddefnyddio toddydd), byddwn yn dilyn gweithdrefnau cymorth cyntaf a galw 999 pe bo angen. NEU er enghraifft os yw rhiant/gofalwr ar fin gyrru eu plentyn yn ôl i'r cartref a thybiwn nad ydynt yn addas i wneud hynny oherwydd meddwdod neu os yw digwyddiad yn cynnwys cyffuriau anghyfreithlon.

I gael manylion pellach ynglŷn â rhan y SCHY / Heddlu gweler *Polisi Trosedd Ysgol – Protocol ar gyfer yr Heddlu sy'n cefnogi ysgolion gyda digwyddiadau o Drosedd ac Anrhefn. Dogfen gyfeiriol ar gyfer Staff Ysgol (2012).* http://www.schoolbeat.org/fileadmin/docs_english/schoolbeat_policy/School%20Beat%20Crime%20Policy%20%282013-04-15%29%20EN.pdf

12.6 Trefn ar gyfer darganfod cyffuriau neu daclau cyffuriau ar dir yr ysgol

Pan ddarganfyddir neu cesglir sylwedd posib o fewn ffiniau'r ysgol, NEU os yw aelod o staff yn dymuno atafaelu sylwedd, byddwn yn dilyn *Polisi CrimeBeat Ysgolion yr Heddlu:*

- Hysbysu'r Pennaeth
- Os yw rhywun mewn gwir berygl neu'n debygol o fod mewn risg o niwed byddwn yn ffonio 999
- Cymryd ymaith y sylwedd a'i roi mewn bag
- Ar gyfer cyffuriau cyfreithlon neu anghyfreithlon a amheuir byddwn yn cysylltu â'r SHCY ar gyfer cael gwared arno a chael cyngor am sut i weithredu yn y dyfodol. Os na fydd y SHCY ar gael - cysylltir â'r orsaf heddlu lleol cyn gynted ag y bo modd. Eglurwch y sefyllfa a gofynnwch am rif digwyddiad - bydd hyn yn cael ei wneud yn ddi-oed.
- Byddwn yn sicrhau bod tyst i'r atafaelu gydag aelod arall o'r staff:
  - Alcohol - gellir ei arllwys ymaith a chael gwared ar y cynhwysydd (hysbysu rhieni/gofalwyr - efallai y byddant yn dymuno casglu'r eitem).
  - Tybaco - gellir ei ddinistrio a'i daflu (hysbysu rhieni/gofalwyr - efallai y byddant yn dymuno casglu'r eitem).
  - E-sigaréts - gellir eu dinistrio a'u taflu (hysbysu rhieni/gofalwyr - efallai y byddant yn dymuno casglu'r eitem).
  - Cyffuriau anghyfreithlon, cyffuriau newydd sy'n dod i'r amlwg, sylweddau anweddol - byddwn yn storio'r sylwedd mewn lleoliad addas ym mhresenoldeb tyst tra'n aros i'r heddlu gyrraedd.
- Bydd y ffurflen adrodd am ddigwyddiadau yn cael ei llenwi, gan egluro sut cafwyd gwared ar y sylwedd, a bydd yn cynnwys llofnodion tystion, gan gynnwys llofnod yr heddlu os oedd sylwedd anghyfreithlon wedi'i ganfod
- Ni fydd staff yn ceisio dadansoddi neu flasu unrhyw sylwedd anhysbys o dan unrhyw amgylchiadau

Os deuir o hyd i nodwyddau, chwistrellau neu daclau cyffuriau ar dir ein hysgol:

- Hysbysu'r Pennaeth
- Rhoddir y taclau mewn bocs nwyddau miniog, gan ddefnyddio menig a gefel 'tweezers'
- Cysylltir â'r gwasanaethau amgylcheddol i wagio'r bocs
- Hysbysir y SHCY
- Bydd ffurflen ddigwyddiad yn cael ei llenwi
- Trefnir addysg camddefnydd sylweddau a materion diogelwch i'r disgyblion

12.7 Digwyddiadau sylweddau sy'n digwydd tu allan i oriau'r ysgol / neu yn y gymuned leol

Nid oes gan yr ysgol unrhyw swyddogaeth wrth ymdrin ag achosion o gamddefnyddio sylweddau y tu allan i oriau a thir yr ysgol heblaw:

- Ar dripiau ac ymweliadau ysgol, pan fydd yr un rheolau a threfniadau yn berthnasol cyn belled ag sy'n rhesymol ac ymarferol
- Trwy roi gwybodaeth i asiantau perthnasol pan fo diogelwch neu les disgybl yn cael ei fygwth
- Cynorthwyo'r heddlu i atal y defnydd o dir o amgylch yr ysgol ar gyfer masnachu cyffuriau
- Pan fo camddefnyddio sylweddau (gan gynnwys alcohol) gan oedolion yn effeithio ar ddiogelwch disgybl
- Os yw achosion yn digwydd yn y gymuned leol byddwn yn gwneud gwaith ychwanegol gydag asiantau allanol priodol i atgyfnerthu negeseuon allweddol

12.8 Chwilio

- Ni all staff ysgol archwilio disgyblion neu oedolion yn bersonol, eu dillad na'u heiddo personol heb ganiatâd hyd yn oed os ydynt yn amau eu bod yn meddu ar sylwedd neu eitem waharddedig
- Gall staff chwilio eiddo'r ysgol e.e. desgiau, loceri, er y dylid gofyn am ganiatâd o flaen llaw. Gellir chwilio hyd yn oed os gwrthodir caniatâd
- Gall staff ofyn i rywun droi eu pocedi allan, gwagu bagiau etc. Os yw ymdrechion i berswadio rhywun a amheuir o gamddefnyddio sylweddau i gydymffurfio â'r cais hwn yn methu, yna gall yr ysgol wneud un neu ddau o'r canlynol: yn achos disgybl, cysylltu â'r rhieni/gofalwyr a gofyn iddynt ddod i'r ysgol a chwilio'r disgybl a'i eiddo; NEU symud ymlaen yn ffurfiol a chysylltu â'r SCHY
- Ni all staff gadw disgybl neu oedolyn heb eu caniatâd er mwyn eu chwilio
- Bydd angen i ysgolion gydbwyso'r tebygolrwydd fod trosedd wedi ei chyflawni yn erbyn y risg o dorri preifatrwydd yr unigolyn heb achos cyfiawn

12.8.1 Cyswllt gyda rhieni/gofalwyr

Bydd ymgais resymol i gysylltu â rhieni/gofalwyr i'w hysbysu y bydd eu plentyn yn cael eu chwilio. Nid oes gan rieni'r hawl i atal chwilio nag i'w oedi yn ormodol. Mae'r heddlu yn gyfyngedig iawn yn eu pwerau i gadw rhywun cyn chwilio. Os gellir cysylltu â rhieni/gofalwyr a'u bod yn gallu mynd i safle'r ysgol, byddant yn cael eu cymryd i'r ystafell ble bydd y chwilio yn digwydd. Bydd rhieni/gofalwyr yn cael gwybod am unrhyw achos o gamddefnyddio sylweddau oni bai:

- Fod pryderon ynghylch diogelu
- Y byddai'n amharu ar ymchwiliad ysgol
- Y byddai'n amharu ar ymchwiliad yr heddlu
- Y gallai olygu mwy o niwed i'r disgybl am reswm arall.

Fel arfer cysylltir â rhieni/gofalwyr yn uniongyrchol ar y ffôn os bydd achos o gamddefnyddio sylweddau. Os yw'n cael ei amau ac nid ei brofi, bydd y protocol heddlu a gytunwyd yn cael ei weithredu.

12.8.2 Cyswllt gyda'r heddlu

Pan fo gwybodaeth yn cael ei throsglwyddo i'r heddlu, gofynnir am chwiliad a phwysleisir lle bynnag y bo'n bosibl mai'r SHCY (neu swyddogion eraill fel rhai mewn dillad plaen neu swyddogion amddiffyn teulu) sydd eu hangen. Dim ond fel dewis olaf, neu os oes angen cynnal chwiliad yn gyflym, y bydd swyddogion mewn lifrai yn mynychu'r ysgol.

Ar gyrraedd, bydd swyddogion yn cael eu briffio ynglŷn â natur yr honiad a hyder yn y ffynhonnell wybodaeth. Byddant yn cael eu hebrwng i'r ystafell lle bydd y chwiliad yn digwydd, os yw'r disgybl eisoes yn cael ei gadw yno.

Pan nad yw'r rhieni/ gofalwyr yn bresennol, bydd aelod o staff yr ysgol (staff dysgu neu nad ydynt yn dysgu) yn bresennol trwy gydol y chwiliad (bydd angen i'r ysgol gwblhau asesiad risg). Er y caniateir rhai cwestiynau yn gysylltiedig â'r chwiliad, ni chaniateir unrhyw gyfweliad ffurfiol oni bai bod y rhieni/ gofalwyr yn bresennol. Mae'n annhebygol iawn y bydd cyfweliad o'r fath yn digwydd ar dir yr ysgol.

Dylai staff fod yn wyliadwrus o unrhyw ymgais gan y disgybl i ddianc er mwyn cael gwared ar unrhyw gyffuriau, neu geisio pasio'r cyffuriau i unrhyw ddisgybl arall naill ai yn y dosbarth neu ar y ffordd i'r chwiliad.

12.9 Cyfweld ac ymchwiliadau

Cynhelir ymchwiliadau pellach ar ôl y digwyddiad; ac os yw'n briodol cynhelir cyfweliadau i sefydlu'r ffeithiau, lefel yr ymwneud ac a oedd eraill yn rhan. Efallai hefyd y bydd angen trefnu cyfweliadau gyda staff, disgyblion eraill i sefydlu'r ffeithiau ymhellach a chael cadarnhad. Bydd rhieni/gofalwyr yn cael gweld eu plentyn gydag aelod o staff yn bresennol bob amser. Gall Swyddog Heddlu Cyswllt Ysgolion ymwneud mewn

partneriaeth neu ymchwiliadau'r heddlu pan fo sylweddau anghyfreithlon posib dan sylw. Os bydd angen cael yr heddlu yno gwneir bob ymdrech i gael rhiant/gofalwr yn bresennol.

12.10 Cyswllt gyda'r cyfryngau

Ni fydd staff yn dweud wrth y wasg leol a'r cyfryngau ynglŷn â digwyddiadau a/neu faterion sy'n ymwneud â chamddefnyddio sylweddau. Mae hyn yn torri cyfrinachedd a gallai arwain at gamau disgyblaethol. Bydd y Pennaeth, mewn ymgynghoriad gyda swyddfa'r wasg y Cyngor a'r llywodraethwyr yn ymdrin yn bersonol gyda bob mater sy'n ymwneud â'r cyfryngau. Bydd bob mater sy'n ymwneud â'r cyfryngau yn cael eu cyfeirio at swyddfa wasg y Cyngor.

12.11 Rhannu gwybodaeth

Os bydd gan staff unrhyw wybodaeth mewn perthynas â sylweddau anghyfreithlon neu ffug neu wybodaeth sy'n ymwneud a defnyddio unrhyw sylweddau neu ddelio sylweddau yn y gymuned, yna byddant yn adrodd hyn i'r heddlu neu'r safonau masnach yn unol â hynny.

12.12 Cofnodi digwyddiadau

Cedwir cofnodion o BOB achos o gamddefnyddio sylweddau a rhai cysylltiedig.

13. Cyfrinachedd a Diogelu

Efallai y bydd angen dilyn trefniadau diogelu os yw diogelwch neu les disgybl (neu ddisgybl arall) o dan fygythiad. **Rhoddir dyletswydd ar y gweithwyr proffesiynol sy'n ymwneud i gyfnewid gwybodaeth er mwyn diogelu "plentyn" i ddilyn Trefniadau Amddiffyn Plant Cymru Gyfan 2008.**

Addysg Camddefnyddio Sylweddau:

- Os yw athro yn clywed neu yn gweld rhywbeth yn ystod gwersi sy'n awgrymu fod disgybl mewn risg o niwed difrifol neu achosi niwed difrifol i eraill byddant yn dweud wrth y Pennaeth/cydlynydd diogelu
- Bydd defnyddio rheolau a gytunwyd mewn dosbarthiadau yn creu ffiniau clir, anogir disgyblion i beidio â rhannu gwybodaeth bersonol yn y dosbarth a sicrhau fod pawb yn teimlo yn ddiogel ac wedi eu parchu
- Bydd athrawon yn annog disgyblion i roi eu cwestiynau mewn blwch cwestiynau a fydd yn rhoi 'amser meddwl' i staff cyn ateb
- Os yw cwestiynau o natur bersonol neu os gofynnir cwestiynau penodol am e.e. gyffuriau anghyfreithlon anogir disgyblion i siarad gyda'u rhieni/gofalwyr a/neu asiantau cefnogi priodol
- Os yw athro yn clywed neu yn gweld rhywbeth yn ystod gwersi sy'n awgrymu fod gan ddisgybl wybodaeth am weithgareddau sy'n torri'r gyfraith byddwn yn cysylltu â'r Pennaeth a'r SCHY.

14. Trefn cwyno

Dylai unrhyw gwynion am achosion neu addysg camddefnyddio sylweddau gael eu gwneud i'r Pennaeth.

15. Monitro ac arfarnu

- Bydd y polisi hwn yn cael ei adolygu bob 3 mlynedd neu'n amlach os yw'n briodol. Mae hyn yn unol â'n cynllun gwella ysgol.
- Mae'r cydlynydd ABCh a'r cydlynydd Gwyddoniaeth yn gyfrifol am adolygu addysg camddefnyddio sylweddau yn rheolaidd er mwyn sicrhau bod y rhaglenni addysgu yn ymatebol i anghenion disgyblion a bod amgylchedd dysgu cefnogol yn cael ei ddarparu ar gyfer pawb.
- Mae'r Pennaeth a'r Corff Llywodraethol yn gyfrifol am fonitro digwyddiadau ac adolygu trefniadau rheoli digwyddiadau.
- Bydd y Pennaeth yn sicrhau fod y canfyddiadau o arfarniadau staff, rhieni/gofalwyr a disgyblion yn cyfrannu at broses hunan arfarnu ein hysgol ac at y broses adolygu polisïau.

Atodiad 1

CA3 Addysg Camddefnyddio Sylweddau ABCh:							
Enghreifftiau o weithgareddau	**Sgiliau**	**Datblygu Meddwl**	**Datblygu Cyfathrebu**	**Datblygu TGCh**	**Datblygu Rhif**	**Gweithio gyda phobl eraill**	**Gwella hunan ddysgu**
• Addysg cyfoedion • Cefnogaeth asiantaethau allanol e.e. Swyddogion Cyswllt Ysgolion yr Heddlu • Bwrdd hysbysebion cymunedol • Polisi atal cyffuriau • Gweithgareddau o fewn y Cwricwlwm Cenedlaethol Curriculum • Theatr mewn Addysg • Clinig galw- mewn • Diwrnod codi ymwybyddiaeth • Hyfforddiant Cymorth Cyntaf		***Dylai rhoi cyfle i'r dysgwyr:***					
		◊ defnyddio peth wybodaeth flaenorol i esbonio cysylltiadau rhwng achos ac effaith ◊ adnabod ac asesu tuedd a dibynadwyedd e.e. gwerthuso negeseuon gan y cyfryngau ◊ ystyried safbwynt pobl eraill er mwyn llunio barn a gwneud penderfyniadau a dewisiadau gwybodus yn effeithiol ◊ defnyddio ystod o dechnegau ar gyfer myfyrdod personol	◊ gwrando'n astud mewn gwahanol sefyllfaoedd ac ymateb yn briodol ◊ cyfleu teimladau a safbwyntiau personol yn hyderus gan ddefnyddio ystod o ddulliau priodol ◊ mynegi barn yn glir a chyfiawnhau safbwynt personol ◊ cymryd rhan mewn dadleuon a phleidleisio ar faterion	◊ dod o hyd i wybodaeth a syniadau a'u datblygu ◊ creu a chyflwyno gwybodaeth a syniadau	◊ cael mynediad i ddata a dethol data o wybodaeth berthnasol a gyflwynwyd mewn amrywiol ac o ffynonellau gwahanol er mwyn cefnogi'u dealltwriaeth o faterion cysylltiedig yn ymwneud ag ABCh	◊ bod yn bendant ac ymwrthod a phwysau diangen gan gyfoedion ◊ uniaethu â phrofiadau, teimladau a gweithredoedd pobl eraill ◊ datblygu a defnyddio amrywiaeth o strategaethau i reoli dicter a datrys gwrthdaro ◊ ymaddasu i sefyllfaoedd newydd ◊ cael mynediad i ystod briodol o ffynonellau er mwyn cael cymorth, cefnogaeth a chyngor	◊ cymhwyso'u dysg i sefyllfaoedd tebyg yn yr ysgol a thu allan i'r ysgol ◊ datblygu sgiliau ymarferol sy'n angenrheidiol ar gyfer bywyd bob dydd e.e. cymorth cyntaf sylfaenol

	Ystod	Dinasyddiaeth weithgar	Iechyd a lles emosiynol	Datblygiad moesol ac ysbrydol	Paratoi ar gyfer dysgu gydol oes	Datblygu cynaliadwy a dinasyddiaeth fyd-eang
		Dylai rhoi cyfle i'r dysgwyr:				
		◊ datblygu parch atynt hwy eu hunain ac at eraill	◊ dangos agwedd gyfrifol tuag at gadw'r meddwl a'r corff yn ddiogel ac yn iach ◊ datblygu agweddau cadarnhaol tuag atynt eu hunain ac at bobl eraill	◊ datblygu dealltwriaeth o'u gwerthoedd ◊ dangos sensitifrwydd i werthoedd pobl eraill	◊ cymryd cyfrifoldeb personol am weithrediadau a phenderfyniadau sy'n gysylltiedig â dysgu	◊ gwerthfawrogi bod gweithredoedd a phersbectif pobl yn cael eu dylanwadu gan eu gwerthoedd
		A deall y canlynol:				
		◊ eu cyfrifoldebau fel dinasyddion ifanc yng Nghymru ◊ agweddau allweddol ar y system cyfiawnder troseddol a'r modd y meant yn berthnasol i bobl ifanc	◊ effeithiau a'r peryglon sy'n codi wrth ddefnyddio amrywiaeth o sylweddau cyfreithlon ac anghyfreithlon a'r cyfreithiau sy'n rheoli eu defnydd ◊ sut i ddefnyddio alcohol mewn modd cyfrifol a pheryglon goryfed mewn pyliau ◊ nodweddion perthnasoedd diogel a'r rhai a all arwain at gamdriniaeth ◊ ystod o emosiynau y meant yn eu profi a sut i ddatblygu strategaethau ar gyfer ymdopi â theimladau negyddol ◊ buddiannau cyrchu gwahanol ffynonellau gwybodaeth, cefnogaeth a chyngor	◊ y gweithredoedd sy'n dda ac sy'n ddrwg yn eu barn hwy, a'r problemau moesol sy'n gysylltiedig â sefyllfaoedd bywyd		◊ sut y gall safbwyntiau gwahanol ar faterion byd-eang esgor ar wrthdaro, a bod yn ymwybodol o rôl grwpiau pwyso

CA4: Addysg Camddefnyddio Sylweddau

Enghreifftiau o weithgareddau	Sgiliau	Datblygu Meddwl	Datblygu Cyfathrebu	Datblygu TGCh	Datblygu Rhif	Gweithio gyda phobl eraill	Gwella hunan ddysgu
• Polisi Camddefnyddio Sylweddau • Trafodaethau Cyngor Ysgol • Addysg cyfoedion • Cefnogaeth gan asiantaethau allanol • Taflen newyddion yr ysgol • Bwrdd hysbysebion cymunedol • Gweithgareddau o fewn y Cwricwlwm Cenedlaethol • Theatr Mewn Addysg • Gweithgareddau Nyrs Ysgol / Swyddog Cyswllt yr Heddlu / Gweithiwr Ieuenctid • Clinig galw- mewn • Diwrnod Cenedlaethol Dim Ysmygu • Hyfforddiant Cymorth Cyntaf		***Dylai dysgwyr gael cyfle i wneud y canlynol:***					
		◊ defnyddio gwybodaeth flaenorol i esbonio cysylltiadau rhwng achos ac effaith, a gwneud rhagfynegiadau ◊ dadansoddi gwybodaeth a syniadau er mwyn asesu tuedd, dibynadwyedd a dilysrwydd ◊ ystyried gwahanol safbwyntiau wrth wneud penderfyniadau a dewisiadau deallus yn effeithiol ◊ defnyddio amrywiaeth o dechnegau ar gyfer myfyrdod personol	◊ gwrando'n graff mewn ystod o sefyllfaoedd, ac ymateb yn briodol ◊ cyfleu teimladau a safbwyntiau personol yn effeithiol mewn ystod o sefyllfaoedd gan ddefnyddio ystod o ddulliau priodol ◊ gwerthfawrogi, safbwyntiau eraill, myfyrio yn eu cylch, a'u gwerthuso'n feirniadol	◊ dod o hyd i wybodaeth a syniadau a'u datblygu ◊ creu a chyflwyno gwybodaeth a syniadau	◊ cael mynediad i ddata rhifol o ffynonellau ysgrifenedig a graffigol ◊ dewis o blith amrywiaeth o ddulliau cyflwyno data gan gynnwys siartiau cylch, graffiau gwasgariad a graffiau llinell, a dehongli'r amrywiaeth honno o ddulliau er mwyn cefnogi'u dealltwriaeth o faterion yn ymwneud ag ABCh	◊ ffurfio a chynnal cyfeillgarwch, a thrafod ymddygiad yn effeithiol mewn cydberthnasau ◊ bod yn bendant ac ymwrthod a dylanwad diangen gan gyfoedion a phobl eraill ◊ rheoli dicter, rhwystredigaeth a theimladau ymosodol yn effeithiol ◊ ymaddasu i sefyllfaoedd newidiol ◊ gwerthuso ystod o ffynonellau gwybodaeth, cymorth a chyngor a geir ar lefel leol a chael mynediad iddynt yn hyderus	◊ cymhwyso dysg i sefyllfaoedd anghyfarwydd neu sefyllfaoedd mwy haniaethol ◊ adnabod a rheoli straen ◊ datblygu sgiliau ymarferol sy'n angenrheidiol ar gyfer bywyd bob dydd

	Ystod	**Dinasyddiaeth weithgar**	**Iechyd a lles emosiynol**	**Datblygiad moesol ac ysbrydol**	**Paratoi ar gyfer dysgu gydol oes**	**Datblygu cynaliadwy a dinasyddiaeth fyd-eang**
		Dylai rhoi cyfle i'r dysgwyr:				
		◊ datblygu parch atynt eu hunain ac at bobl eraill	◊ derbyn cyfrifoldeb personol gan gadw'r meddwl a'r corff yn ddiogel ac yn iach ◊ datblygu agwedd gyfrifol a chydberthnasau personol	◊ ystyried cwestiynau a materion yn cynnwys ystyr a phwrpas bywyd		◊ bod yn gyfrifol yn bersonol am newid eu dull eu hunain o fyw fel ymateb i faterion lleol a byd-eang
		A deall y canlynol:				
		◊ pwysigrwydd mynediad at wybodaeth ddiduedd, gan gynnwys y rhyngrwyd, a bod yn barod i herio safbwyntiau a ledaenir yn y cyfryngau ◊ sut i herio enghreifftiau o ragfarn, hiliaeth a stereoteipio mewn modd pendant	◊ y canlyniadau byrdymor a'r canlyniadau hirdymor wrth wneud penderfyniadau am eu hiechyd personol ◊ canlyniadau personol, cymdeithasol a chyfreithiol defnyddio sylweddau cyfreithlon ac anghyfreithlon ◊ y ffactorau sy'n effeithio ar iechyd meddwl a'r ffyrdd y gellir meithrin lles emosiynol ◊ y mudiadau statudol a gwirfoddol sy'n hybu iechyd a lles emosiynol ◊ sut i gael mynediad i gymorth personol a chyngor proffesiynol ynghylch iechyd yn hyderus	◊ sut y mae credoau a gwerthoedd yn effeithio ar ffordd o fyw a hunaniaeth bersonol ◊ y ffactorau sy'n ymwneud â llunio barn foesol ◊ yr ystod o werthoedd ac egwyddorion sy'n bywydau pobl		

Atodiad 2 Siart Llif Rheoli Camddefnyddio Sylweddau

Unigolion a enwyd sy'n gyfrifol am ddigwyddiadau camddefnyddio sylweddau

Diogelwch, Diogelu a Throseddau

1. Y flaenoriaeth ddi-oed yw diogelwch y disgyblion a chymuned yr ysgol gyfan.
2. Os bydd unrhyw un i weld yn sâl neu'n anniogel o ganlyniad i gamddefnyddio sylweddau, dilynwch y gweithdrefnau cymorth cyntaf.
3. Os oes amheuaeth fod disgybl wedi dioddef, neu mewn perygl o ddioddef niwed sylweddol, dilynwch y gweithdrefnau diogelu.
4. Lle caiff gweithgarwch troseddol ei ddatgelu neu ei amau, rhowch wybod i Swyddog Cymuned Heddlu Ysgol.

Rhifau Cyswllt Defnyddiol

Swyddog Lles Addysg
Nodwch Enw
Nodwch rhif

Rheoli Gwastraff
Er mwyn casglu offer miniog o flychau melyn
01766 771000

Dan 24/7
Llinell Gymorth Cyffuriau ac Alcohol
0808 808 2234
www.dan247.org.uk

Swyddog Cymuned Ysgol yr Heddlu
Nodwch Enw
Nodwch rhif

Gwasanaeth Camddefnyddio Sylweddau Pobl Ifanc:
01248 718030

Safonau Masnach
Arfon -01766 771000, Dwyfor - 01758 613131
Meirionnydd - 01341 422 341
safmas@gwynedd.gov.uk

Nyrs yr Ysgol
Nodwch Enw
Nodwch rhif

Dim Smygu Cymru
Gwasanaeth rhoi'r gorau i ysmygu 0800 085 2219
www.stopsmokingwales.com

Chwilio

1. Ni all staff yr ysgol gynnal chwiliadau personol o ddisgyblion neu oedolion, eu dillad neu eu heiddo personol heb ganiatâd.
2. Gall y staff chwilio drwy eiddo'r ysgol e.e. desgiau, cypyrddau clo, ond dylid cael caniatâd ymlaen llaw. Gellir cynnal chwiliadau hyd yn oed os gwrthodir caniatâd.
3. Gallai staff yr ysgol ofyn i rywun droi eu pocedi allan, gwagio bagiau etc. Os bydd yr ymdrechion i berswadio rhywun sydd dan amheuaeth o gamddefnyddio sylweddau i ufuddhau i'r cais hwn yn methu, gall yr ysgol wneud un neu ddau o'r canlynol: yn achos disgybl, cysylltu â rhiant/gofalwr a gofyn iddynt ddod i'r ysgol a chwilio'r disgybl a'i eiddo; NEU fwrw ymlaen ar hyd llinellau ffurfiol a chysylltu â Swyddog Cymuned Heddlu Ysgol.
4. Ni all y staff gadw disgybl neu oedolyn heb eu caniatâd at ddiben chwilio.
5. Bydd angen i'r ysgolion bwyso a mesur y tebygolrwydd fod trosedd wedi'i gyflawni yn erbyn y risg o dorri preifatrwydd yr unigolyn heb achos cyfiawn.

Y Cyfryngau

1. Ni fydd digwyddiadau ac/neu faterion yn ymwneud â chamddefnyddio sylweddau'n cael eu hadrodd i'r wasg a'r cyfryngau lleol.
2. Bydd y Pennaeth, trwy ymgynghori â Swyddfa'r Wasg sirol a'r Llywodraethwyr yn delio'n bersonol â holl faterion y Cyfryngau.

Yr Heddlu

1. Cynnwys Swyddog Cymuned Ysgol yr Heddlu ac nid yr heddlu mewn argyfwng ar gyfer POB digwyddiad camddefnyddio sylweddau.

2. Os nad ydynt ar gael a bod y sefyllfa'n argyfwng, gallai fod angen ffonio 999 am ymateb cynt. Er enghraifft, pan fydd rhiant/gofalwr ar fin gyrru eu plentyn adref ac amheuir nad ydynt mewn cyflwr i wneud hynny yn sgil meddwdod neu os ydy'r digwyddiad yn ymwneud â chyffuriau anghyfreithlon.

Gwaredu ar sylwedd a gymerwyd

1. Sicrhewch fod aelod arall o staff yn cadarnhau eich bod chi wedi cymryd y sylwedd oddi ar rywun.
2. Rhowch y sylwedd mewn bag.
3. Ni ddylai'r staff geisio dadansoddi na blasu unrhyw sylweddau heb eu hadnabod dan unrhyw amgylchiadau
   - Alcohol a diod egniol – gellir ei dywallt i ffwrdd a chael gwared ar y cynhwysydd (hysbysu rhieni/gofalwyr a ddymunai casglu'r eitem).
   - Tybaco – gellir ei ddinistrio a'i waredu (hysbysu rhieni/gofalwyr a ddymunai casglu'r eitem).
   - E-sigaréts – gellir eu dinistrio a'u gwaredu (hysbysu rhieni/gofalwyr a ddymunai casglu'r eitem).
4. Ar gyfer amheuon o gyffuriau anghyfreithlon, cyffuriau newydd sy'n dod i'r amlwg, sylweddau anweddol – bydd y sylweddau'n cael eu storio mewn lleoliad addas (mewn coffor yn ddelfrydol) ym mhresenoldeb tyst. Bydd Swyddog Cymuned Ysgol yr Heddlu'n cael ei gysylltu er mwyn gwaredu arnynt a rhoi cyngor ar gamau i'r dyfodol. Os nad yw Swyddog Cymuned Heddlu Ysgol ar gael – cysylltir â'r orsaf heddlu lleol.
5. Bydd ffurflen ddigwyddiadau yn cael ei llenwi gan gynnwys llofnodion tystion.
6. Addysgir y disgyblion wrth ystyried y materion mewn sylw.

Digwyddiadau camddefnyddio sylweddau sy'n cynnwys disgyblion

Cyfeiriwch at y Weithdrefn Chwilio

Gweler hefyd y nodiadau mewn perthynas â chamddefnyddio toddyddion

Defnydd neu amheuaeth o ddefnyddio, meddu neu gyflenwi sylwedd

1. Rhowch wybod i'r arweinydd.
2. Os ydy disgybl yn feddw, bydd y swyddog cymorth cyntaf yn rhoi triniaeth fel y bo'n briodol ac yn ceisio cymorth meddygol (os oes angen).
3. Tynnwch y disgyblion eraill o'r sefyllfa NEU ewch â'r disgybl dan sylw i ystafell breifat i'w oruchwylio gan ddau aelod o staff.
4. Os bydd y disgybl ym meddiant sylwedd, gwahanwch ef wrth y disgybl os ydy hi'n ddiogel i wneud hynny. Dilynwch y weithdrefn chwilio. Os eir â'r disgybl i'r ysbyty, rhowch y sylwedd i staff yr ysbyty.
5. Cysylltwch â'r rhieni/gofalwyr i gasglu'r disgybl. Os nad ydynt ar gael neu'n gwrthod casglu'r disgybl, rheolwch y digwyddiad yn unol â chyfarwyddyd meddygol, amddiffyn plant ac ynysu (a reolir yn ôl disgresiwn yr ysgol).
6. Bydd dau aelod o staff yn aros gyda'r disgybl hyd nes i'r rhiant/gofalwr gyrraedd.
7. Cysylltwch â Swyddog Cymuned Heddlu Ysgol NEU'R Heddlu os nad ydynt ar gael.
8. Gwnewch ymchwiliadau a chyfweliadau.
9. Gwaredwch ar sylwedd a gymerwyd neu rhowch ef i'r heddlu er mwyn gwneud ymchwiliadau pellach (dilynwch y weithdrefn gwaredu ar sylwedd a gymerwyd).
10. Cynhaliwch addysg gyda disgyblion eraill os oes angen.
11. Llenwch ffurflen rhoi gwybod am ddigwyddiad.
12. Rhowch gosb i'r disgybl.
13. Atgyfeiriwch at y Gwasanaeth Camddefnyddio Sylweddau Pobl Ifanc.
14. Rhowch wybod i'r ALl a'r llywodraethwyr os oes angen.

Datgelu camddefnydd o sylweddau

Os bydd disgybl yn datgelu eu bod yn camddefnyddio sylwedd NEU os bydd disgybl yn datgelu bod camddefnydd sylweddau rhywun arall yn effeithio arnynt:

1. Rhowch wybod i'r arweinydd.
2. Ystyriwch wirionedd yr adroddiad yn ogystal â materion cyfrinachedd, y sylweddau sydd ynghlwm – swm, statws cyfreithiol, risg, oedran y disgybl, cymhelliad, lefel y defnydd, hen gofnod, amgylchiadau personol diweddar etc.
3. Trafodwch gyda'r disgybl.
4. Trafodwch y mater gyda'r rhiant/gofalwr gan roi blaenoriaeth i ddiogelu a diogelwch y disgybl a diwallu anghenion lles.

Gwybodaeth er Diogelwch - Toddyddion

RHAID i doddyddion gael eu hystyried yn flaenoriaeth a RHAID cyflwyno atgyfeiriad ar yr un diwrnod â'r digwyddiad i'r Gwasanaeth Camddefnyddio Sylweddau Pobl Ifanc gyda'r pennawd 'Brys: Defnydd o doddyddion'.

Defnydd o Doddyddion

1. Cysylltwch â'r swyddog cymorth cyntaf dynodedig i aros gyda'r disgybl oherwydd gallai fod angen sylw arno/arni.
2. Os bydd y disgybl dan ddylanwad, dylid ei dynnu o sefyllfa'r brif ffrwd a mynd ag ef/hi i le tawel (nid uned gynhwysiant/ystafell dawel gan nad cosb yw hwn).
3. Rhowch ddŵr i'r disgybl ei yfed a siaradwch yn bwyllog ac yn dawel gydag ef/hi.
4. Ceisiwch gadarnhau pa doddydd a ddefnyddiwyd, faint a phryd.
5. Os bydd y disgybl yn cael trafferth anadlu, yn cael calon-guriadau gyda chur pen/meigryn, yn llwyd ac yn siarad yn aneglur neu'n ymddwyn yn anarferol ac mewn perygl, gofynnwch am sylw meddygol h.y. ambiwlans
6. Os bydd y disgybl yn llewygu neu'n mynd yn anymwybodol, rhowch ef/hi yn yr ystum adfer a ffoniwch 999 gan ddatgan y sefyllfa a beth a gymerwyd.

Datgelu camddefnydd o doddyddion

1. Os na fydd disgybl dan ddylanwad ond ei fod wedi datgelu defnydd; ewch â nhw i fan mwy cyfrinachol a gofynnwch iddynt drafod amledd a lefel y defnydd.
2. Archwiliwch yn bwyllog eu rhesymau am ddefnyddio ac awgrymwch gyfarfod gydag un o'r gweithwyr o'r Gwasanaeth Camddefnyddio Sylweddau Pobl Ifanc – esboniwch i'r disgybl beryglon defnyddio toddyddion h.y. marwolaeth syth (heb roi gormod o ofn) a bod angen iddynt siarad â gweithiwr arbenigol am hyn.

Digwyddiadau camddefnyddio sylweddau sy'n cynnwys staff

1. Rhoi gwybod i'r arweinydd.
2. Os yn feddw, gofynnwch i'r swyddog cymorth cyntaf roi triniaeth fel y bo'n briodol. Ceisiwch gymorth meddygol os oes angen.
3. Os yn feddw neu ym meddiant cyffuriau neu alcohol, gwahanwch yr aelod o staff oddi wrth y disgyblion i sicrhau eu diogelwch.
4. Gweithio i bolisi Alcohol a Chyffuriau'r ysgol
5. Cofnodwch ddigwyddiadau.

Darganfod offer cyffuriau ar dir yr ysgol

1. Rhowch wybod i'r arweinydd.
2. Rhowch yr offer mewn blwch offer miniog, gan ddefnyddio menig a phlicwyr
3. Cysylltwch â'r Gwasanaethau Amgylcheddol ar **01766 771000** i wagio'r blwch.
4. Rhowch wybod i Swyddog Cymuned Ysgol yr Heddlu os oes angen.
5. Cofnodwch ddigwyddiad.
6. Atgyfnerthwch negeseuon addysgol priodol gyda'r disgyblion os oes angen

Digwyddiadau camddefnyddio sylweddau lle ceir amheuon am gyflenwi yn y gymuned leol neu bryderon am nwyddau ffug

1. Rhowch wybod i'r arweinydd.
2. Cysylltwch â Swyddog Cymuned Ysgol yr Heddlu.
   Cysylltwch â **Safonau Masnach Arfon -**01766 771000, Dwyfor - 01758 613131 Meirionnydd - 01341 422 341
3. Safonau Masnach ar 01824 706057 os credir bod alcohol neu dybaco ffug yn y cwestiwn
4. Cofnodwch ddigwyddiad.

Digwyddiadau camddefnyddio sylweddau sy'n cynnwys oedolion eraill

1. Rhowch wybod i'r arweinydd.
2. Peidiwch â rhyddhau'r disgybl i ofal y rhiant/gofalwr os ydy'r rhiant/gofalwr yn feddw ac yn bwriadu gyrru; cysylltwch â'r cysylltiadau eraill a enwyd i gasglu'r disgybl yn hytrach na'r rhiant/gofalwr. Os bydd y rhiant/gofalwr yn mynd yn ymosodol, ffoniwch 999.
3. Dilynwch weithdrefn diogelu'r ysgol os yn briodol os ydy'r rhiant/gofalwr yn feddw.
4. Os gwneir honiadau heb eu cadarnhau o ran meddiant, defnydd neu gyflenwi, casglwch dystiolaeth a monitrwch y sefyllfa, cysylltwch â'r Swyddog Lles Addysg, Gwasanaethau Cymdeithasol a chysylltwch â Swyddog Cymuned Ysgol yr Heddlu os oes amheuaeth o gyffuriau anghyfreithlon neu ymddygiad troseddol neu 999 os ydy'r rhiant/gofalwr yn ymosodol.
5. Cofnodwch ddigwyddiadau.

Darganfod Sylweddau ar Dir yr Ysgol

1. Rhowch wybod i'r arweinydd.
2. Sicrhewch fod aelod arall o'r staff yn cadarnhau eich bod chi wedi cymryd y sylwedd oddi ar rywun.
3. Ewch â'r sylwedd a'i roi mewn bag.
4. Peidiwch â cheisio dadansoddi na blasu unrhyw sylwedd heb ei adnabod dan unrhyw amgylchiadau.
   - Alcohol ac diodydd egniol – gellir ei dywallt i ffwrdd a chael gwared ar y cynhwysydd.
   - Tybaco – gellir ei ddinistrio a'i waredu
   - E-sigaréts – gellir eu dinistrio a'u gwaredu
   - Ar gyfer cyffuriau anghyfreithlon dan amheuaeth, cyffuriau newydd sy'n dod i'r amlwg, sylweddau anweddol – storiwch y sylwedd mewn lleoliad addas (mewn coffor yn ddelfrydol) ym mhresenoldeb tyst. Cysylltwch â Swyddog Cymuned Ysgol yr Heddlu er mwyn ei waredu ac i gael cyngor ar gamau i'r dyfodol. Os nad yw Swyddog Cymuned Ysgol yr Heddlu ar gael, cysylltwch â'r orsaf heddlu leol. Esboniwch y sefyllfa a gofynnwch am rif digwyddiad.
5. Cofnodwch ddigwyddiad, gan esbonio sut gwaredwyd ar y sylwedd a chynnwys llofnodion gan dystion
6. Atgyfnerthwch negeseuon addysgol priodol gyda'r disgyblion os oes angen.